

STORTINGET

Innst. 106 S

(2020–2021)

Innstilling til Stortinget
fra arbeids- og sosialkomiteen

Dokument 8:12 S (2020–2021)

Innstilling fra arbeids- og sosialkomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentant Bjørnar Moxnes om å forby bemanningsbyråer, fjerne den generelle tilgangen til midlertidig ansatte og skjerpe arbeidsgiveransvaret

Til Stortinget

Bakgrunn

I dokumentet fremmes følgende forslag:

- «1. Stortinget ber regjeringen fremme forslag om forbud mot innleie av arbeidskraft fra private virksomheter som ikke er produksjonsbedrifter.
2. Stortinget ber regjeringen som et strakstiltak innføre et forbud mot innleie av arbeidskraft fra private virksomheter som ikke er produksjonsbedrifter, på byggeplasser i fylkene Oslo, Akershus, Østfold, Buskerud og Vestfold, jf. arbeidsmiljøloven § 14-12 (5).
3. Stortinget ber regjeringen fremme forslag om å fjerne § 14-9 (2) bokstav f i arbeidsmiljøloven.
4. Stortinget ber regjeringen om å legge frem forslag hvor følgende tas inn i arbeidsmiljøloven:
Hvis en virksomhet benytter seg av arbeidskraft som ikke har status som arbeidstaker, skal den som utfører arbeid, regnes som arbeidstaker hvis
 - a) forholdet tilsier at formålet helt eller delvis har vært å omgå det vern en arbeidstaker har etter denne lov, eller
 - b) vedkommende etter en totalvurdering har behov for vern som arbeidstaker.»

Det vises til dokumentet for nærmere redegjørelse for forslaget.

Komiteens behandling

Med bakgrunn i tematikken har komiteen vedtatt å legge merknadene til Representantforslag 12 S (2020–2021) fra stortingsrepresentant Bjørnar Moxnes om å forby bemanningsbyråer, fjerne den generelle tilgangen til midlertidig ansatte og skjerpe arbeidsgiveransvaret og Representantforslag 21 LS (2020–2021) fra stortingsrepresentantene Arild Grande, Rigmor Aasrud, Lise Christoffersen og Elise Bjørnebekk-Waagen om et mer rettferdig arbeidsliv med faste stillinger til innstillingen om lovdelen av Representantforslag 21 LS (2020–2021).

Det vises til Representantforslag 21 LS (2020–2021), jf. Innst. 97 L (2020–2021) og Innst. 98 S (2020–2021).

Komiteen ba i brev av 8. oktober 2020 om statsrådens vurdering av forslaget. Statsrådets svarbrev av 28. oktober 2020 følger vedlagt.

Som ledd i komiteens behandling av representantforslaget ble det åpnet for å komme med skriftlige innspill. På grunn av covid-19-situasjonen ble det bedt om skriftlige innspill i stedet for å avholde høring.

Følgende har kommet med skriftlige innspill:

- Stolt Bemanning
- Byggenæringens Landsforening
- Norsk Sykepleierforbund
- NHO Service og Handel
- Norsk Industri
- Norsk Arbeidsmandsforbund
- Fellesforbundet
- Norsk Nærings- og Nytelsesmiddelarbeiderforbund
- Bygningsarbeidernes fagforening
- Fellesorganisasjonen

Komiteens merknader

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Elise Bjørnebekk-Waagen, Lise Christoffersen, Arild Grande og Rigmor Aasrud, fra Høyre, Margret Hagerup, Heidi Nordby Lunde og Kristian Tonning Riise, fra Fremskrittspartiet, Gisle Meininger Saudland og lederen Erlend Wiborg, fra Senterpartiet, Per Olaf Lundteigen, fra Sosialistisk Venstreparti, Solfrid Lerbrekk, og fra Kristelig Folkeparti, Torill Selsvold Nyborg, viser til Representantforslag 12 S (2020–2021) fra stortingsrepresentant Bjørnar Moxnes om å forby bemanningsbyråer, fjerne den generelle tilgangen til midlertidig ansatte og skjerpe arbeidsgiveransvaret og Representantforslag 21 LS (2020–2021) fra stortingsrepresentantene Arild Grande, Rigmor Aasrud, Lise Christoffersen og Elise Bjørnebekk-Waagen om et mer rettferdig arbeidsliv med faste stillinger.

Komiteen viser til sine merknader i Innst. 97 L (2020–2021), hvor merknadene til Representantforslag 12 S (2020–2021) og Representantforslag 21 LS er behandlet.

Komiteens tilråding

Komiteen har for øvrig ingen merknader, viser til representantforslaget og råar Stortinget til å gjøre følgende

vedtak:

Dokument 8:12 S (2020–2021) – Representantforslag fra stortingsrepresentant Bjørnar Moxnes om å forby bemanningsbyråer, fjerne den generelle tilgangen til midlertidig ansatte og skjerpe arbeidsgiveransvaret – vedtas ikke.

Oslo, i arbeids- og sosialkomiteen, den 24. november 2020

Erlend Wiborg

leder

Margret Hagerup

ordfører

Arbeids- og sosialkomiteen i Stortinget
Stortinget
Postboks 1700 Sentrum
0026 OSLO

Deres ref
2020/3508

Vår ref
20/3826-

Dato
28. oktober 2020

Svar til Stortinget - representantforslag 12 S (2020-2021) om å forby bemanningsbyråer, fjerne den generelle tilgangen til midlertidige ansatte og skjerpe arbeidsgiveransvaret

Jeg viser til brev fra Stortingets arbeids- og sosialkomite av 8. oktober 2020 der det bes om en vurdering av representantforslag 12 S (2020–2021) fra stortingsrepresentant Bjørnar Moxnes.

I forslaget viser representanten til at det stadig legges opp til å omgå lovendringene som har vært innført i bemanningsbransjen. Representanten mener bransjen må forbys, og at adgangen til midlertidige ansettelser må strammes inn. Videre fremmes forslag om endring i arbeidsmiljøloven knyttet til omgåelse av arbeidstakerbegrepet og arbeidstakerrettigheter.

Det er bred enighet om at fast ansettelse skal være hovedregelen i norsk arbeidsliv. Slik er det også i praksis. Fafo anslo i 2018 at 1,5-2 prosent av alle årsverk ble utført av innleide fra bemanningsforetak. Dette utgjør ikke en stor andel av det totale antallet årsverk som utføres i Norge.

I deler av bygge- og anleggsnæringen har det imidlertid over tid vært en tydelig økning i bruken av innleie. For å møte utfordringene knyttet til økende innleie, ble adgangen til innleie strammet inn med virkning fra 1. januar 2019. Det ble også innført en definisjon av begrepet "fast ansettelse", for å tydeliggjøre at dette krever reelt stillingsvern og forutsigbarhet for arbeidsomfang. I tillegg ble det presisert at arbeidsgiver må gi informasjon som gir forutsigbarhet for *når* arbeidet skal utføres, også der arbeidstaker jobber periodevis.

Tall fra bemanningsbransjen i NHO Service og Handel for andre halvår 2019 viser en nedgang i aktiviteten. Dette skyldes i hovedsak redusert utleie til byggenæringen.

Sammenlignet med samme periode året før ble det i fjerde kvartal 2019 leid inn 22 prosent færre arbeidstimer til byggenæringen. I Oslo var nedgangen på hele 36 prosent. I første halvdel av 2020 har det ifølge bransjens tall vært en kraftig ytterligere aktivitetsnedgang som settes i sammenheng med koronanedstengningen. Etter mitt syn tyder nedgangen som inntraff før nedstengningen på at innstramningene har hatt effekt.

Det er også positivt at partene har jobbet sammen for å sikre etterlevelse av reglene. Fellesforbundet (LO) og Byggenæringens Landsforening (NHO) har utarbeidet felles anbefalinger for godt innkjøp av innleid arbeidskraft i byggenæringen. Her fremgår blant annet at all innleie skal skje innenfor vilkårene og intensjonene i arbeidsmiljøloven, at all omgåelse skal forebygges og at innleier må stille krav om at bemanningsbyrået praktiserer og faktisk kan dokumentere minimum 80 % stillingsandel og forutsigbare arbeidsperioder. Tall fra medlemsbedriftene i bemanningsbransjen i NHO Service og Handel viser at det i løpet av fjoråret skjedde en betydelig endring i form av økte stillingsprosjenter ved utleie til byggenæringen.

Fra 1. juli i år har håndhevingen av innleiereglene blitt styrket, ved at Arbeidstilsynet, Petroleumsstilsynet og Luftfartstilsynet har fått myndighet til å føre tilsyn med reglene og gi pålegg ved brudd. Brudd på innleie- og likebehandlingsreglene er ikke bare uheldig for den enkelte arbeidstaker, men kan også få samfunnsmessige konsekvenser og påvirke konkurranseforholdene for seriøse virksomheter som følger reglene. En styrket, offentlig håndheving på området kan bidra til å redusere lovbrudd og omgåelser, samt øke bevisstheten om pliktene som gjelder. Regjeringen foreslår i statsbudsjettet for 2021 å øke bevilgningene til Arbeidstilsynet og Petroleumsstilsynet med til sammen 52 mill. kroner for å gi rom for en satsing på et seriøst og sikkert arbeidsliv, herunder skal det satses på styrket håndheving av innleie- og likebehandlingreglene.

Som det fremgår har det vært iverksatt viktige tiltak for å møte utfordringer knyttet til innleie. Et fullstendig forbud mot bemanningsbyråer vil etter mitt syn være uheldig for arbeidsmarkedet. Det vil gi for lite fleksibilitet når det gjelder virksomhetenes behov for å ta unna arbeidstopper og å dekke bemanningsbehov som oppstår ved arbeidstakeres fravær. Det er heller ikke alltid at det finnes tilstrekkelig arbeidskraft lokalt, og fravær av muligheter for innleie vil kunne gå ut over fast ansette ved at bedriften mister muligheten til å påta seg oppdrag. Når det gjelder midlertidig ansettelse, ser innføringen av den generelle adgangen i 2015 ikke ut til å ha ført til noen økning i det samlede omfanget av midlertidige ansettelser. I 2013 var det ifølge Statistisk sentralbyrå 8,4 prosent midlertidig ansatte, mens andelen var 7,9 prosent i 2019.

Regjeringen fortsetter samtidig å følge med på hvordan bruken av tilknytningsformer utvikler seg. Regjeringen har satt ned et partssammensatt utvalg for å gå gjennom utviklingstrekk og eventuelle utfordringer når det gjelder bruken av tilknytningsformer i arbeidslivet, herunder innleie. Utvalget skal gjennomgå rammeverket for ulike tilknytningsformer for de som utfører arbeid, og rammeverket for arbeidsgiveransvar og organisering av arbeid og virksomhet. Utvalget skal vurdere om dette er tilstrekkelig tydelig, hensiktsmessig og tilpasningsdyktig

både for dagens og fremtidens arbeidsliv, og eventuelt fremme forslag til regelendringer eller andre tiltak. Utvalget skal levere sin utredning i form av en NOU innen 1. juni 2021.

Departementet har også satt i gang et forskningprosjekt som skal kartlegge utviklingen i bruken av ulike tilknytningsformer i arbeidslivet. Her vil omfang og utvikling over tid i bruken av blant annet innleie fra bemanningsforetak bli belyst gjennom analyse av registerdata og utvalgsundersøkelser. Prosjektet vil pågå til og med 2022, og gjennomføres i samarbeid med partene i arbeidslivet. De første resultatene legges fram denne høsten. Det er viktig å ha fokus på disse områdene, både med tanke på dagens situasjon og på fremtidens arbeidsliv. Regjeringen følger utviklingen tett.

Med hilsen

A handwritten signature in blue ink, appearing to read 'Henrik Asheim', with a stylized, cursive script.

Henrik Asheim

